

Између два броја

Јануар је препун празника, почевши од званичне Нове године, преко Божића и Српске Нове године, па све до школске славе - Светог Саве, али слава које нисмо набројали.

Поред свих прослава био је и зимски распуст, па је, по логици ствари, требало да престану и синдикалне активности. Међутим, од првог радног дана у овој години синдикали покушавају да заврше започети посао на потписивању посебних колективних уговора и Протокола о цени рада у 2009. години.

Посао око исплата једнократне помоћи 8.000 динара за ненаствано особље до петог степена стручне спреме и 5.000 динара за остале, успешно је окончан 31. децембра минуле године. Значи, у последњем тренутку.

Просвета је једна од ретких делатности која је успела да добије једнократну помоћ, што није нарочито обрадовало друге министре. Када је реч о посебним колективним уговорима за основне, средње школе и домове ученика, те и за високо образовање, они су одавно завршени и предати Министарству просвете.

На седници Владе је 25. децембра усвојен текст колективних уговора и дато је овлашћење министру просвете да их потпише. Све би то било лепо да у колективне уговоре без знања синдикалата није убачен члан којим се, практично, суспендује право за послених на јубиларну награду у 2009. години.

Реч је о приближно 9.000 за послених у образовању, који у 2009. години пуне 10, 20 или 30 година радног стажа. Ситница, нема шта!

Ово право, као и право на новогодишње награде практично је укинато чланом 28 Закона о буџету Републике Србије за 2009. годину. С обзиром на то да је Закон изнад Колективног уговора, синдикали су тражили да остане право на јубиларне награде онима који то право стичу у 2009. години, а да се сама исплата обави следеће године. Познато је да право на

исплате не застарева три године.

После више покушаја да се о том питању разговара са министарком финансија др Дианом Драгутиновић, коначно је 26. јануара одржан састанак представника репрезентативних синдикала, Министарства просвете и Министарства финансија.

Мада су Закон о буџету за 2009. годину синдикали и Министарство финансија различито тумачили, ипак је постигнут договор да се колективни уговори потпишу по тексту који су услагли сили репрезентативни синдикали са Министарством просвете. Такође, усвојен је Предлог протокола о цени рада у 2009. години. Текст Предлога дајемо у овом броју.

Договорено је да Министарство финансија не спречава исплату у локалним самоуправама које су одвојиле паре за јубиларне награде у 2008. години, а то нису обавиле у току те године. Приличан је број градова, укључујући и Београд, који имају паре за јубиларне награде из 2008. године, али их из разноразних разлога нису исплатили. Иначе, прво на јубиларне награде у 2008. години уопште није спорно.

У тренутку када овај број издајемо у штампу (28. јануар), колективни уговори, као и Протокол за 2009. годину нису потписани, али имамо чврста обећања министра Обрадовића и министарке Драгутиновић да ће то бити учињено 30. јануара 2009. године. Надамо се да ће тако и бити.

У овом броју дајемо ретро-спективу синдикалних дешавања у 2008. години, као и преглед наших активности. Ту је и детаљан преглед наше међународне сарадње.

Настављена је игра око Општег колективног уговора и његовог проширеног дејства.

Пошто је Унија послодаваца Србије повукла свој потпис на Општи колективни уговор, то је учинило и Министар рада и запошљавања са својим потписом на проширено дејство Општег колективног уговора. По Закону о

раду, ако једна страна откаже колективни уговор, он важи још шест месеци. По нама, уколико се неко предомисли и повуче отказ, не може колективни уговор аутоматски да почне да важи, већ треба да се закључи нови. Али у овој замљи свако тумачи закон како њему одговара, а у овом случају све у циљу неког тобоже социјалног дијалога (који фактички и не постоји) између синдикала, послодавца и Владе Републике Србије.

Сада је понуђен неки споразум између социјалних партнера, којим би се, наводно, вратио на снагу Општи колективни уговор, али би се привремено, на рок од шест месеци, замрзли сви чланови Општег колективног уговора који се односе на финансијске обавезе послодавца. Сем тога, све би остало (читај – скоро ништа) важило. Зауздајте, био у року од два месеца потписани сви колективни уговори у јавним службама и јавним предузећима.

Трагично је ако неко верује у све то. У међувремену, кренуо је ланак отпуштања радника, евро се приближио стотки, а све што би могло да послужи, покулеће. И још једна битна ствар. Поднет је захтев за преиспитивање репрезентативности Уједињених грађанских синдикала „Независност“ и Уније послодаваца Србије. Шта ако се докаже да они немају репрезентативност?

БРАНИСЛАВ ПАВЛОВИЋ

Недеља глобалне акције - април 2009.

Сваке године у последњој недељи априла се организује Недеља глобалне акције, која је ове године посвећена писмености младих и одраслих и животном учењу. Активности широм планете обележиће овогodiшње активности у склопу реализације циљева акције „Образовање за све“.

Образложење за ову тему је пронашао из података о (не)писмености у свету и што је та

ВЕСТИ СА ТЕЛЕКСА

област највише занемарена у реализацији глобалних циљева из Лакара. Миллиони људи широм света данас не могу да читају и пишу, а 75 милиона деце је изван школе и 776 милиона одраслих је неписмено, од чега су две трећине жене. Без одговарајућих вештина писмености људима је веома тешко да себе и своје породице извуку из сиромаштва. Основни кораци у борби против сиромаштва су обезбеђивање могућно-

сти одраслима приступ програмима општеобразовног образовања, а деца приступ школама.

Акција коју ће синдикали образована водити широм света названа је „Велико читање“. Замислићена је као сакупљање кратких прича о томе како образовање мења свет.

Слоган под којим ће се активности одвијати је – „Отворите књиге, отворите врата!“

Министар позвао на потписивање

Министар просвете др Жарко Обрадовић позвао је председницима нашег синдикала да у петак,

30. јануара потпише Протокол, чији Предлог објављујемо у овом броју, с обзиром на то да читаоцима.

ПРЕДЛОГ ПРОТОКОЛА

Влада и репрезентативни синдикали просветних радника, у циљу усклађивања положеја запослених чије се плате исплаћују на терет буџета Републике Србије, дана _____ 2009. године закључили су следећи

ПРОТОКОЛ

1. Основица за обрачун и исплату плата запосленима у свим нивоима образовања у 2009. години, повећаће се у оквиру средстава утврђених Законом о буџету Републике Србије за 2009. годину и то:

- од плате за април 2% и
- од плате за октобар 6%

Повећање из става 1 ове тачке усклађено је са процентуалним увећањем основице за обрачун и исплату плата државних службеника и намештенника које је одређено Законом о буџету Републике Србије за 2009. годину (“Службени гласник РС”, број 120/08).

2. У случају доношења измена и допуна Закона о буџету Републике Србије за 2009. годину, а које утичу на спровођење овог протокола, Влада и репрезентативни синдикали, закључиће анекс којим ће ускладити рокове и проценат промена основице за обрачун и исплату плата државних службеника и намештенника.

Анекс из става 1 ове тачке закључиће се у року од 15 дана од дана ступања на снагу измена и допуна Закона о буџету Републике Србије за 2009. годину.

ЗА ВЛАДУ

Др Диана Драгутиновић

Министар финансија

Др Жарко Обрадовић

Министар просвете

ЗА СИНДИКАТ ОБРАЗОВАЊА СРБИЈЕ

Бранислав Павловић

Др Томислав Живановић

Др Томислав Живановић

ЗА УНИЈУ СТРС

мр Леонардо Ерделји

Правник СОС одговара

ПИТАЊЕ: *Шта је све потребно за покретање дисциплинског поступка?*

ОДГОВОР: Дисциплински поступак се покрене доношењем захтева дисциплинском органу, а не достављањем захтева запосленом који је позван на дисциплинску одговорност. Ако је директор и орган покретања и орган вођења дисциплинског поступка, дан завођења акта о покретању дисциплинског поступка је и дан покретања дисциплинског поступка. Од дана доношења захтева рачунају се и рокови застарелости вођења дисциплинског поступка.

Повреда радне обавезе

За примену члана 131. Закона о основицама система образовања и васпитања у случају изрицања

дисциплинске мере престанак радног односа због теже повреде радне обавезе, потребно је да је повреда учињена умислајем или из свесног нехата и да нису наступиле олакшавајуће околности за запосленог који је повреду учинио. У осталим случајевима може се изрећи новчана казна у висини од 20% до 35% од плате исплаћене за месец у коме је одлука донета, у трајању од три до шест месеци.

Повреда начела непосредности

Битна повреда одредаба дисциплинског поступка, постоји, када се ускраћујући право окривљеном на одбрану, онемогућавањем да присуствује седницама када се изводе докази и саслушавају сведоци ради евиденталног представљања питања сведоцима и уколико је потребно извођења

доказа сучењем. На овај начин повређено је начело непосредности у дисциплинском поступку. Дисциплински орган мора имати исти састав и када води поступак и када одлучује о одговорности. То значи, да ће одлука о повреди радне обавезе бити донета од оних лица која су утврђивала чињенице од значаја за њено доношење. Ако је у доношењу одлуке учествовало неко лице које није учествовало и на расправи, онда је на тај начин повређен дисциплински поступак, јер онај који није учествовао у саслушавању окривљеног и извођењу других доказа, није у могућности да оцени изведенне доказе, а без оцене изведених доказа не може се донети ни одлука о постојању повреде и одговорности учиниоца.

Крај у наредном броју!

Из пера уредника

Документи

Хронологија активности

Због разлику од 2007. године, која је била више него бурна, прошла је била у синдикалном смислу мирна, а активности су вођене и у другим областима, којима се раније нисмо толико бавили. Додуше, прошла година је била изборна година и дуго се чекало на формирање Владе. Букавално "у пет до дванаест" формирана је нова коалиција и за министра просвете постављен је др Жарко Обрадовић. Први сарадници новог министра су државни секретари проф. др Радивоје Митровић и др Тинде Ковач Церовић, која је за време министра Гаше Кнежевића, такође, била на функцији у Министарству просвете.

Та спорост власти уз разне политичке опструкције, слично као и 2007. године, довела је до тога да се сви важни закони (примерице као и Закон о буџету за 2009. годину) усвоје у последњем часу. Наравно, такво понашање је проузроковало кашњење у потписивању колективних уговора и протокола за нашу област. У моменту док ово пишемо колективни уговор још нису потписани, мада је готово извесно да ће то бити учињено у наредних неколико дана. Прошла година је завршена исплатом помоћи запосленима у образовану, од пет и осам хиљада динара, а Протокол за 2009. годину још није закључен.

По устаљеној пракси, у јануарском броју Синдикалног пера објављујемо хронолошки приказ активности Синдиката образована Србије и његових органа.

ЈАНУАР

Први месец у години је у радном делу краћи од осталих због распуста. Седница Председништва Републичког одбо-

ра одржана је 25. јануара, а седница Одбора делатности високог образовања 30. јануара. На седници Председништва утврђени су термини одржавања седница одбора делатности и Републичког одбора, затим и распоред одржавања семинара на терену. Формирана је Комисија за оцену рада општинских већа Савеза самосталних синдиката Србије и у Комисија за ПКУ. Додати су јој нови чланови, правни саветник Јован Јерковић и председник Одбора делатности високог образовања проф др Војкан Јовановић. Министарству просвете су упућени дописи, који су се односили на проблеме у појединим београдским школама и у ПУ "Челница" у Нишу. Са седнице Председништва упућен је допис министру просвете др Зорану Лончару са захтевом да се закаже састанак са репрезентативним синдикатима и почну активности на дефинисању критеријума за рационализацију броја запослених и предлога нових ПКУ.

На седници Одбора делатности високог образовања није било кворума. Поднесен је извештај о раду у протеклој години и план активности за следећу. Председник Војкан Јовановић је у извештају посебно нагласио да је остварен основни циљ Одбора, а то је било изједначавање цене рада у високом образовању са ценом рада у основном и средњем образовању, с обзиром на то да је она заостјала за више од 40 одсто у време формирања овог одбора Синдиката образована Србије. Поред тога, променен је назив Одбора у Одбор делатности високог образовања, уместо досадашњег назива Одбор делатности универзитета и виших школа.

У јануару су председник Бранислав Павловић и правни саветник СОС присуствовали састанцима у "Студентском центру" Ниш, ПУ "Челница" у Нишу и ПУ у Убу.

ФЕБРУАР

Почетком фебруара Синдикат образовања Србије се дописом обратило Савезу самосталних синдиката Србије због захтева новог синдиката у области високог образовања за пријем у Савез. По Статуту Савеза, сродни синдикат даје своје мишљење о томе, а Синдикат образовања Србије се противи пријему у Савез овог синдиката. Разлог је више него очигледан, јер је у нашем синдикату већ од 2003. године организован Одбор за високо образовање. Тај одбор окупља запослене на свим универзитетима у Србији и постигао је одличне резултате. Овде је у питању лична амбиција појединца у потеру за функцијама.

Редовна седница Председништва је одржана 28. фебруара. На седници је разматрана информација о разговорима представника синдиката са ресорним министром. Предложено су представници нашег синдиката у комисије за израду колективних уговора и закона из области образовања. Донета је и Одлука о усклађивању дневнице за службена путовања, а разматран је финансијски извештај из прошле и план за 2008 годину, а на крају су договорени термини одржавања наредних седница. Републички одбор је заштитан за половину марта. Одбор председника за крај истог месеца, а Одбор основних и средњих школа за април. У фебруару је обављено неколико службених путовања на састанке општинских и окружних одбора и то у Бор, Велику Планиу и Суботицу.

МАРТ

Са седнице Председништва, почетком марта, упућен је допис Министарству просвете са именима наших представника у поменути комисијама. Одржана је редовна седница Надзорног одбора, на којој је разматран финансијски извештај за 2007. и финансијски план за 2008. годину, као и финансијски извештај Фонда солидарности. Одржан је и састанак Комисије за ПКУ, на којој је утврђена динамика активности на изради предлога нових колективних уговора.

Седница Републичког одбора одржана је 14. марта и на седници је верификован мандат новом члану РОС-а из Београда Бисерки Мићовић уместо Свете Станковића, који је отишао у пензију. Увођени су, затим, финансијски извештаји за 2007. и План за 2008. годину, па верификовани чланови комисија за рад на колективним уговорима и законима на предлог Председништва, а формирана је и Комисија за утврђивање критеријума за утврђивање програм. Члановима РОС је потом представљен План активности за 2008. годину, поднесен им извештај о активности у ма у претходној години. Они су на овој седници заузели негативан став о пријему Синдиката универзитета и виших школа у Савез самосталних синдиката Србије.

Седница Одбора делатности предшколских установа одржана је 27. марта у Београду. На седници је верификован мандат новом члану Одбора из Деспотоваца, затим је разматрана актуелна ситуација у области предшколског васпитања и образована, па је поднесен план активности у наредном периоду. Утврђен је оквирни термин одржавања семинара и разматрани су појединачни проблеми у нашим установама. У марту су председник Синдиката образовања Србије и правни саветник присуствовали семинару у Прокупљу.

АПРИЛ

Крајем марта је Синдикат образовања Србије, користећи тренутну политичку ситуацију (предизборна кампања), затражило од Владе повећање цене рада због неколико поскупљења. Почетком априла упућили смо два дописа. Први Министарству за рад и социјалну по-

МАЈ

У мају је одржано неколико састанака одбора делатности, редовна седница Председништва и, наравно, дуго очекивани државни избори. Непосредно пред изборе запосленима је упућена једнократна помоћ и обрачунато повећање пет (5) одсто у мартовској плати. Упућен је допис свим школама у Београду, а и онама које нису наше, јер су неки мали синдикати (читај СОБ) слали дописе нама.

Седница Одбора ученичког и студентског стандарда одржана је 27. маја у Ужицу. Разматран је материјално социјални положај запослених, пренемена информација о Анеку протокола са већ наведеним исплатама и друго. По традицији седница је одржана у Студентском центру у Ужицу и договорено је да се и даље седнице одржавају на терену.

Седница Одбора делатности високог образовања одржана је 28. маја у Београду. На седници је поднесен извештај о активностима између две седнице, затим информација о Анеку протокола. Договорен је садржај тема за разговор са ресорним министром и поднет нацрт ПКУ за високо образовање.

На седници Председништва, одржаној 30. маја у Београду, размотрен је план активности у наредна три месеца, поднесена је информација о акцији измене Кривичног закона, утврђени термини наредних седница и семинара, те и заузет негативан став о захтеву новог синдиката из високог образовања за пријем у Савез. У мају је правни саветник посетио нишку ПУ "Челница", а и одржан је састанак у Сомбору.

ЈУН

У хотелу "Ривiera" у Охридлу, од 12. до 15. јуна, традиционално је одржан семинар за председнике синдиката у предшколским установама. Уз присуство 30-так учесника из свих крајева Србије и уз гостољубиве домаћине – Синдикат образовања, науке и културе Македоније, одржан је изузетно успешан семинар и седница Одбора делатности, о чему је више писано у јунском броју "Синдикалног пера".

Семинар за председнике синдикалних организација из Београда одржан је 20. – 21. јуна на на Дивчибарима, о чему смо, такође, писали у нашем јунском издању.

И на крају, 26. јуна је у Београду одржана седница Републичког одбора Синдиката об-

Синдикат образовања Србије у 2008.

Синдикат образовања Србије у 2008.

Синдикат образовања Србије у 2008.

МЕЂУНАРОДНА АКТИВНОСТ

Синдикат образовања Србије је током 2008. године активно учествовао у реализацији програма Интернационале европског органа, као и активности западноевропских синдиката ЕТУСЕ. Поред тога, развијана је билатерална сарадња са братским синдикатима и размена искустава, али и давана подшка свим синдикатима образовања који су протестима и штрајковима тражили своја права (Италија, Грчка, Македонија...) Чланови нашег синдиката су, између осталог, упознати и са најважнијим ставовима и ангажима међународних синдиката и других организација које се односе на питања образовања.

Почетком године је одржан састанак групе СоmNet, коју чине представници синдиката из читавог света, а чији је задатак унапређење комуникације између синдиката коришћењем нових технологија, али и јачање видљивости синдиката у јавности, као и допринос нових техника успећу кампања које воде синдикати. Тада је договорено да се изабране теме реализују као видео филмови, што је и урађено као допринос међународне синдикалне организације борби против деценијске борби.

У фебруару је у Дубровнику одржан састанак Сталног комитета за високо образовање. У раду је учествовао представник Синдиката образовања Србије. За скуп је припремљена анализа са оценом активности на реализацији Болонског процеса у нашој земљи, коју је урадио члан НЕРSC проф. др Миролуб Милivoјчевић. Учесћем у раду овог комитета наш синдикат је у току са свим активностима које се на европском нивоу дешавају у области високог образовања, а самим тим може активно да учествује у процесу реформе у нашој земљи.

Поводом једностраног проглашења независности Косова у фебруару 2008. наш синдикат је упутио писмо синдикатима образовања са нашим ставовима, на које су одговорили синдикалним земљама са потенцијално сличним проблемима, наравно, уз подршку нашим ставовима. Посебно истичемо подршку братског грчког синдиката OLME, који су и овај пут били уз нас.

разовања Србије. На седници су разматрани предлози колективних уговора за основне и средње школе и домове ученика, као и за високо образовање, затим план активности за наредни период, па Предлог измена и допуна Статута Синдиката образовања Србије, као и резултати акције за измену кривичног закона, а поднет је и извештај о држаним семинарима.

За чланове Већа Савеза саосталних синдиката Србије припремљена је опширна информација која се односила на пријем новог синдиката из области високог образовања у Савез, који је поново поднела председница тог синдиката.

ЈУЛ

После седнице Републичког одбора Синдиката образовања Србије новом саставу ресурсног министарства смо упутили оба предлога ПКУ и захтевали од министра да се што пре организује састанак са репрезентативним синдикатима и почне са преговорима.

У јулу, због распушта и годишњих одмора, није било седница органа Синдиката образовања Србије.

АВГУСТ

До друге половине августа није било значајнијих активности у Синдикату образовања Србије. Седница Председништва Републичког одбора одржана је 22. августа у Београду, на којој је разматрана стратегија за преговоре са ресурсним министром у вези са колективним уговорима, затим су договорени термини седница одбора, а и дата је информација о спортовским сусретима у организацији Савеза самосталних синдиката Србије.

По устаљеној пракси седница Републичког одбора је одржана пред почетак нове школске године, тачније 27. августа у Београду. На Дневном реду су биле: информација о преговорима с ресурсним министром у вези са колективним уговорима, па реализација Протокола за 2008. годину и даље активности Синдиката образовања Србије. С тим у вези, план активности РОС и одбора делегатности у наредном периоду, реализација наплате чланарине у првом полугођу 2008. године, информација о спортовским сусретима у организацији Савеза самосталних синдиката Србије и друго. На седници су званично позван министар просвете др Жарко Обрадовић, али због спречености министра, позив се одазвао државни секретар у Министарству просвете др Радивоје Митровић.

Пред почетак нове школске године одржана је и конференција за новинаре, којој је присуствовало шест телевизијских екипа и петнаестак новинара. Изложени су ставови Синдиката образовања Србије у вези са реализацијом Протокола за 2008. годину и активностима на закључивању колективних уговора.

СЕПТЕМБАР

Почетком септембра смо упутили захтев Одбору за утврђивање репрезентативности да се утврди репрезентативност Синдиката образовања Србије за основне и средње школе у Београду и за предшколске установе у Србији. Од Савеза самосталних синдиката Србије смо добили допис са информацијом да нови синдикал унверзитет и виших школа није у Савезу и да не може лако да се представља Одбору за утврђивање репрезентативности. Извршена је и репликација домена нашег сајта, па се може посетити и на адреси www.sind-obr.org.rs

Седница Председништва је одржана 17. септембра у Београду. Поднесена је информација о току преговора са надлежним министарствима. Заказана је седница Одбора делегатности основних и средњих школа за 26. септембар и предложен Бранислав Павловић као кандидат Синдиката образовања Србије за Национални просветни савет.

Одбор делегатности основних и средњих школа одржан је 26. септембра у Београду. На седници је поднесен извештај о досадашњем току преговора с Министарством просвете о колективном уговору, разматрана је реализација Протокола од 11. децембра 2007. године и предложене будуће активности Синдиката образовања Србије. Присутни су, на крају, упузнати са резултатима акције прикупљања потписа за измену Кривичног закона.

ОКТОБАР

Почетком октобра три синдиката образовања су усаглашили заједнички текст предлога ПКУ и предлали ресурсним министарствима. Одржана је седница Одбора делегатности високог образовања 2. октобра у Београду. На седници је требало да буде верификован мандат новог члана Одбора из Новог Сада, али је та тачка одложена за следећу седницу. Затим је поднесена информација о досадашњем току преговора о закључивању посебних колективних уговора, а било је речи и о другим питањима.

Седница Председништва је одржана 17. октобра у Београду. На седници је било речи о преговорима о колективним уговорима и реализацији Протокола. Договорено је да следећа седница Одбора буде одржана 31. октобра у Зајечару, те и заказана за новембар седница Одбора делегатности предшколских установа.

Републички одбор је, како је договорено, одржан 31. октобра у Зајечару. Седници је присуствовало 29 чланова Одора, а на Дневном реду је било усавајање коначних предлога колективних уговора за основне, средње школе и домове ученика и за високо образовање, па информација о анеку Протокола за 2008. годину и доношење одговарајућих одлука у вези са тим. Разматран је Предлог повећања цене рада за 2009. годину, Предлог измена и допуна Статута Савеза самосталних синдиката Србије и, наравно, текућа питања.

НОВЕМБАР

У новембру су одржане седнице Председништва, Сталног одбора Синдиката образовања Србије и Одбора делегатности предшколских установа. Седница Председништва је одржана 14. новембра у Београду. На седници је разматрана тренутна ситуација око преговора о ПКУ и повећања цене рада, а договорени су састанци Одбора предшколаца за 26. новембар, Републичког одбора за 5. децембар и Одбора ученичког и студентског стандарда за почетак децембра.

На Сталтарном одбору је разматран Предлог статута Савеза самосталних синдиката Србије, као и поједине одредбе Статута Синдиката образовања Србије, које би се могле променити у области права члана и избора у синдикалним организацијама.

Одбор делегатности предшколских установа одржан је

У марту је на Бледу одржан семинар о образовању наставника, који је организовао западноевропски синдикат ЕТУСЕ, на којем су по позиву учествовали и представници нашег синдиката. За семинар је припремљена презентација „Утицај Болонског процеса на образовање наставника у Србији“. На семинару је разматрана, а потом и усвојена анализа „Политика синдиката о образовању наставника у Европи“. Тај документ је потом усвојила и Европска комисија, па ће чинити основу за промене у образовању наставника. Оцене и поруке ове анализе могу да буду веома драгоцелне и за наш синдикат. То је разлог што су и читаоци „Синдикалног пера“ са овом анализом детаљно упознати у серији текстова током читаве прошле године.

Представница СОС проф. др Марина Милековић учествовала је у раду годишњег састанка Паневропског комитета за једнаке могућности, одржаном почетком априла у Кракову. Поред активног учешћа у раду радних група, с њом је обављен интервју, објављен на веб сајту Интернационале образовања.

У априлу је, такође, одржан састанак Паневропског комитета у чијем раду Србију представља председник СОС Бранислав Павловић. Носећа тема тог и наредног састанка су анализе, на који начин да се промени регионална европска организација синдиката образовања како би више одговорила потребама чланица, а истовремено омогућила већу заступљеност организација из земља ван Европске Уније.

Представници СОС Минхило Петровић и Миодраг Камперговић били су наши представници на мајском Конгресу турског синдиката образовања Eğitim Sen, са којим имамо успостављену веома добру сарадњу. „Социјално партнерство у стручном образовању“ била је тема једнодневне радионице одржане у седишту Европског фонда за обуку у Торину. Поред представника синдиката и других социјалних партнера из Србије, учествовали су и представници балканских земаља за које се овај програм реализује.

Почетком октобра 2008. одржан је у Загребу годишњи Округли сто синдиката образовања из земаља централне и источне Европе, на којем је тема била „Квалитетни наставници, квалитетно образовање“. СОС је активно учествовао на овом

Синдикат образовања Србије у 2008.

Синдикат образовања Србије у 2008.

окупљ. У октобру је у Истанбулу одржан семинар о социјалном дијалогу у образовању, у организацији западноевропских синдиката. СООС је учествовао по позиву са презентацијом „Социјални дијалог у образовању у Србији“.

На састанку Комитета за високо образовање одржаном у Лиљу о мобилности студената и наставника учествовао је проф. др Дејан Милковић, члан Одбора за високо образовање. Поред резултата кампање и барометра мобилности, анализирани су и задаци синдиката у припреми наредне министарске конференције о високом образовању.

У раду Паневропског семинара о предшколском образовању и васпитању, одржаном у новембру на Малти, учествовала је председница Одбора предшколца СОС Ђурђица Врбашић. Поред резултата истраживања о предшколском образовању и васпитању у Европи, усвојене су и препоруке, са којима су улозати и наши читаоци и чланови из предшколских установа.

Синдикат образовања Србије је у децембру организовао састанак председника синдиката образовања из земаља насталих на територији бивше Југославије, потписника Споразума о сарадњи. По ошени учесника и резултатима, веома успешан састанак, на којем су усвојени закључци о даљем наставку сарадње, заједничком деловању у међународним организацијама, размени искустава, али и наставку рада на пројекту у чију је реализацију укључена и Интернационала образовања.

Као својерасно признате нашим међународним активностима доживели смо посету високих функционера европске синдикалне организације - Мартина Ремера, генералног секретара ЕПУСЕ и Кунке Даманове, потпредседника Паневропске структуре и ЕПУСЕ. Резултати разговора указују да и даље можемо рачунати на наше активно укључивање у активности западноевропских синдиката, без обзира што још нисмо кандидати за ЕУ. На располагању ће нам бити њихова помоћ и искуства земаља које су прошле приступни период за достизање стандарда ЕУ. Тиме ће наш синдикат бити у могућности да јача капацитете, који ће му омогућити активну улогу у заступању интереса запослених у образовању.

БОРКА ВИШНИЋ

26. новембра у Београду. Приступао је 14 чланова Одбора и из Министарства просвете Мира Петров. На седници смо детаљно изложили наше захтеве и очекивања од новог министарства у погледу доношења Закона о предшколском васпитању и образовању, захтева који су се односили на коефицијенте за запослене, систем финансирања и закључивање колективног уговора. Наравно, основни захтев је био да се у Министарству просвете ресор предшколског васпитања и образовања одвоји од основног, те и да министар добије посебног помоћника. Састанку је присуствовао и др Миролjub Миливојевић, члан РСОС и секретар Националног просветног савета за високо образовање.

ДЕЦЕМБАР

Децембар је почео седницом Одбора делатности ученичког и студентског стандарда, која је одржана 1. децембра у Београду. Седници је присуствовао помоћник министра просвете за овај сектор др Зоран Трнинић, који је одговарао на питања члановима Одбора и укратко изложио основне циљеве у наредном периоду.

Последња седница Републичког одбора у 2008. години одржана је 5. децембра у Београду. Разматрана је верификација мандата новог члана Републичког одбора из Новог Пазара, затим информација о реализацији Протокола за 2008. годину и закључивању посебних колективних уговора за основне, средње школе и домове ученика и за високо образованије, као и доношење одговарајућих одлука с тим у вези. Заузет је став Синдиката образовања Србије на Предлог измена и допуна Статута Саве-

за самосталних синдиката Србије, а на ред су дошла и друга текућа питања. Нови члан Одбора постао је Љуљвија Ницеливић из Основне школе "Ђура Јакшић" у Новом Пазару.

Одржана је и седница Председништва 23. децембра, када је била и седница Већа Савеза самосталних синдиката Србије. Са Председништва је Влади Србије и надлежним министрима упућен допис са захтевима за хитно потписивање колективних уговора и исплату преосталих средстава из буџета за образовање.

Споразум између три репрезентативна синдиката и министара просвете и финансија о исплати средстава остварених кроз уштеде у буџету и на годишњи образовачку у 2008. години потписан је 25. децембра.

Гледано кроз статистику у 2008. години је одржано 12 седница Председништва, пет седница Републичког одбора, десет седница Одбора делатности, седница Надзорног и Статутарног одбора, две седнице Комисије за ПКУ, одржано је 15 конференција за новинаре и издато 11 бројева Синдикалног пера. Сајт је редовно ажуриран и забележио је 12.390 посета, што је за 1.666 више него 2007. године, када је био организован велики тронедельни штрајк.

Из Фонда солидарности исплаћено је 29 помоћи нашим члановима и две позјамнице синдикалним организацијама. Синдикат образовања Србије је Министарству за рад и социјалну политику поднео 62 захтева за регистрацију или за промену у решењу и издао 26 потврда о чланству, због улписа на Педагошки факултет.

МИОДРАГ КАМПЕРЕЛИЋ

Време provedено у радном односу

П од радним односом, у складу са чланом 30. Закона о раду, подразумева се уговорни однос, који се заснива закључивањем уговора о раду или решења између запосленог и послодавца. За послени је, у смислу овог закона, физичко лице у радном односу код послодавца, а послодавац је домаће, односно страна правно или физичко лице које запошљава, односно радно ангажује, једно или више лица (члан 5. Закона о раду). У члану 204. став 1. Закона прописано је да запослени има радну књижицу, коју приликом заснивања радног односа предаје послодавцу. У радну књижицу се, поред осталог, уписују и подаци о радном стажу оствареном у радном односу код послодавца. На основу тих података, који су на прописан начин унети у радну књижицу као јавну исправу, послодавац је у обавези да запосленом исплаћује увећану зарплату по основу времена provedеног на раду за сваку пуну годину рада оствареног у радном односу и да му, у складу с општим акцима, обезбеди и друга права која по том основу има запослени.

У складу са чланом 108. став 1. тачка 4 Закона о раду ("Службени гласник РС", бр. 24/05 и 61/05), запослени има право на увећану зарплату у висини утврђеној општим актом уговором о раду по основу времена provedеног на раду за сваку пуну годину рада оствареног у радном односу - 0,4 одсто од основце.

Запослени има право на увећану зарплату по основу времена provedеног на раду, односно "минулог рада", само за време provedено у радном односу на основу уговора о раду или другог акта којим се заснива радни однос. Поједини период, иако се

према прописима о радној књижици уписује у радну књижицу, не представља време provedено у радном односу, у смислу прописа о радним односима.

Обављање привремених и привремених послова не сматра се временом provedеним на раду по основу радног односа и то време се не рачуна за додатак по основу минулог рада. Ако је стаж осигурања запослени остварио по неком другом основу, односно по основу обављања пољопривредне делатности, а не на основу радног односа, запослени нема право на "минули рад" по основу стажа осигурања. Такође, за послом коме је признат бенефицирани радни стаж, спорски стаж, радни стаж уметника и стаж који се призаје за треће дете као посебан стаж, као и периоди учења у ратовима не представљају време provedено на раду без обзира што је уписан у радну књижицу и за њега уплаћен допринос за пензијско и нивелидско осигурање, па запослени нема право на увећану зарплату.

Када се ради о спортском стажу, уколико је спортиста засновао радни однос (закључио уговор о раду) са спортском организацијом, у складу са Законом о спорту ("Сл. гласник РС", бр. 52/96 и 101/2005.) и Законом о раду, то време се узима у обзир приликом утврђивања додатака на плату за време provedено у радном односу (минули рад).

На основу наведених одредаби Закона, а сходно општим актима послодавца, могу се узети у обзир и године рада оставрене у радном односу на територији бивших република СФРЈ, које је запослени остварио до дана отцепљења те републике, ако међународним уговором није другачије одређено.

ВЕСТИ СА ТЕЛЕКСА

Наставничка плата 29 трилиона

Наше колеге средње и старе генерације још се сећају оних милијарди са почетка деведесетих, далеко било. Сећају се сигурно и колико су биле (без)вредне. У сличној су ситуацији данас и наставници у Зимбабвеу

Према томе, у минули рад се урачунава период по основу времена provedеног на раду за сваку пуну годину рада оствареног у радном односу, односно само за период за који је запослени имао закључен уговор о раду са послодавцем или други акт о заснивању радног односа према раније важећим прописима. Ако је стаж осигурања запослени остварио путем закључивања неког другог уговора ван радног односа, нема право на увећану зарплату по основу минулог рада код послодавца.

Исте одредбе Закона се примењују и приликом утврђивања приплатујег броја дана на годишњи одмор и права на јубиларну награду, као и других права у којима је услов време provedено у радном односу.

ЈОВАН ЈЕРКОВИЋ

стојни и њихове професије и не задовољавају основне животне потребе. Штрајкови су обележили и прошлу школску годину, када су школе врло мало радиле, јер наставници нису имали пара ни за аутобус да дођу на посао.

Из правног угла

Образовање наставника – наставак (10)

Регрутовање и задржавање наставника

Регрутовање наставника је све присутнији проблем у већем броју европских земаља. Много наставника ће отићи у пензију у наредних пет до десет година и тешко је да ће бити могуће регрутовати довољно квалификованих наставника који ће моћи да одговоре потребама. У исто време трендови покажују да све више наставника напушта професију већ после неколико година, што је велики проблем у неким земљама.

Синдикално истраживање

Истраживање, које је спровео западноевропски синдикат у 2006. години, показује да је 57 одсто организација сагласно да је истински проблем привлачење квалификованих кандидата за образовање наставника. Проблем привлачења се, углавном, односи на северну и централну Европу, а мање на западну и источну. Истраживање, такође, указује на неке разлоге због којих се тај проблем јавља. То су ниске плате, низак статус, лоша репутација/публицитет, ограничене могућности развоја каријере, лоши радни услови и незадовољство за одређене предмете.

Поред општег проблема привлачења и задржавања квалификованих наставника, већина земаља чланица ЕТПСЕ има тешкоће у привлачењу мушкарца и мањина у професију. У 2002. години више од 70 одсто наставника у основним школама у највећем броју земаља ЕУ, изузетак је Луксембург, биле су жене. Ту су још Италија, Летонија, Литванија и Словенија, где је учешће жена веће и од 95 одсто. У нижем средњем образовању (види разредне основне школе колико нас) проценат жена је мање доминантан, мада су још у већини, док је у вишем средњем образовању проценат жена између 34 одсто на Малти и 76 одсто у Летонији.

Уколико професија не привуче нове наставнике и не задржи већ постојеће добре кадрове у многим земљама ће бити изразити њихов недостатак, а последица ће бити запошљавање неовразованих наставника у школама. Резултати истраживања доказују да је квалитет наставника и њихов рад у просвети најзначајнији фактор за корист коју ученици имају од образовања. Школа је у самом врху дневне реда политичких фактора широм Европе, а и потреба за повећањем квалитета и професионализма образовних система. Зато је од кључног значаја да професија може да регрутује и задржи квалификоване наставнике.

Флексибилност просвете

Неке земље се већ суочавају са проблемима прикривених наставника (неактивни или раде ван професије), затим са скраћивањем образовања наставника, али и са проблемом наставника који раде без одговарајућег образовања. Просвета је флексибилна, у већини земаља је могуће напустити професију и онда се поново вратити. Програми образовања наставника су такви да вештине које наставници добију могу да користе у бројним другим професионалним каријерама, па је јасно и да ће многи будући наставници брзо наћи начин да уђу у те алтернативне каријере одмах после стицања квалификација или само неколико година искуства у школи. Исто тако, студенти на професијама могу бити привучени у просвету и проћи кроз програме за образовање наставника. Та двосмерна покретљивост је неизбежна и пожељна, те се негује кроз трендове да студенти који студирају за наставнике слушају одређене програме са другим студентима у институцијама које имају тако широку основу. Постоји и друга међународна промена – далеко од извесности и ригидности „каријере за читав живот“ која одражава променења образаца друштва 21. века. То је посебно потребно охрабривати, тако да се може ући у просвету из савијим друге врсте посла као зreo човек следећи успешну праксу из неке друге области. То је не само извор високо квалификованих наставника, већ јача везе између образовања и других области друштва и запослености. Такве студије, такође, треба охрабрити да уђу у просвету са програмима који одго-

варају њиховим потребама.

Али како вратити наставнике у просвету када су једном из ње изашли? Шта треба у Европи да се уради да се регрутује и задрже наставници у ширем обиму? Или, како синдикати могу својим радом да допринесу јачању ове области?

Статус наставника

Општи проблем у Европи је погоршавање статуса наставника. У „старијим“ чланицама ЕУ многи су наставници искусили слабење поверења државе у професионални рад који они обављају. Од почетка деведесетих у многим земљама је дошло до повећане централизације и регулације у образовном сектору, као и фокусирања на осигурање квалитета у читавом образовном сектору. Многи наставници су то доживели као инспекцију њиховог рада и незадовољство поверења у њих као професионалце.

Фокусирање на осигурање квалитета и унапређење ефикасности резултирало је новим законодавством у многим земљама, укључујући и увођење националних тестова. Тај тренд је видљив, на пример у Великој Британији, Норвешкој и Данској. У ове три земље су наставници енергично протествовали против увођења тестова и доказивали да је то мешање у њихову професионалну аутономију.

Улога међународних тестова, као што је PISA, последњих година повећана је у распрши о школи и наставницима. Медији се, углавном, фокусирају на проблеме у школама и негативне приче пре него на позитивне, што могу да буду чиниоци опадања интереса за наставничку професију.

У неким новим земљама ЕУ тренд је да држава децентрализује одговорност и компетенције, што, такође, утиче на образовни сектор. Истовремено се да локалне власти немају неопходне компетенције да реализују нове задатке. Често локални лидери имају слабо искуство у делегирању одговорности, а у исто време немају знања и није им близак сектор образовања, конкретан оквир и услови. То може да доведе до „депрофесионализације“ образовног сектора.

Синдикати у Западној Европи залагају се за јачање и очување професионалне аутономије наставника, повећање поверења у наставничку професију, ширење позитивних примера из наставничке професије, осигурање компетенције оних који су одговорни за образовни сектор и разоткривање разлога за губитак статуса наставника.

/Наставаља се/
Б. ВИШНИЋ

Осећате притисак?

ове иницијативе о раду у образовану и ремоделовању радне снаге требало је да рад у просвети учине лакшим и испуњенијим, али се радно оптерећење наставника и стрес ипак настављају.

„Петогодишње истраживање, које је наручио британски синдикат образовања NUT, показује и зашто“ наводи аутор истраживања Морис Голтон и Џон Мекби.

Радно оптерећење се повећава и наставници осећају да су под повећаним притиском. Ипак, њихов стрес не мора бити директна последица повећаног броја радних сати. Он произилази из њихове фрустрације што нису у могућности да испуне захтеване обавезе (посебно у настави), тако да могу да кажу да су задвојруни „добро урађени послом“. То је увећано осећањем да они који до носе одлуке у образовању више немају поверења у њихов професионални просуђивање. Реформе се углавном реализују по наредби, пре него кроз консултације и испробавање, као што је то било у прошлости. Вредност наставног програма се сада мери мање у суштинском смислу већ кроз ефикасност школе или наставника. Велики број заинтересованих страна – од локалне власти, школских партнера, инспектора, родитеља и ученика, наставника сматрају одговорним за „историчку“ наставног програма и стални раст стандарда. Наставници су постали посредници између окупације знања и извршења задатка, али то је лишено крва тивности и улоге Тумача коју он може да има у један степен спободне избора, креативности и истинског осећаја власништва.

Наша се влада, као и друге владе широм света, фокусира на већу контролу, стриктан режим тестирања и све већи притисак на наставнике да „подићу стандард“. Ипак, истраживање је показало да су ученици демократичнији и таквији приступима и на међународном нивоу је јасно да наставници напуштају професију у великом броју, до сада без пресе-

дане.

Оптерећење радним обавезама

У 2001. је Одељење за образовање и вештине тражило од једне агенције да идентификује главне факторе који одређују радно оптерећење наставника и директора школа у Енглеској и да развију програм активности за

елиминисање претераног радног оптерећења.

Главни налаз био је да наставници и директори имају интензивнију радну недељу него уопштену професионалца. Наставници без управљачких обавеза радили су око 52 сата недељно током полугодишта, у поређењу са 45 сати, колико су радили остали менаџери. Притом, наставници сматрају радно оптерећење као прихватљиву обавезу, али интензитет и несмањени притисак њихове радне недеље истичу као значајно питање.

„Ја радим сваког минута у току дана, радим и током паузе и за време ручка... Нека нечија да завршим оцењивање у школи - много важније ствари морају бити завршене у школи. Тако да оцењивање иде кући, рад код куће углавном завршава вам ноћу. Тих дана радим и време викенда. Припреме радим за време празника“.

/Наставник енглеског у вишим разредима основне школе/

Наше истраживање показује да је до 2007. године повећан број радних сати наставника, до проценчно 55 недељно – 45 сати у школи и још 10 код куће. Наставници који су истовремено и руководећи, често раде од 60 до 70 сати недељно, јер се школе боре да изађу на крај са сталним повећањем циљева и промена, бескрајним новим иницијативама, политиком инклузије, превеликим одлеђивањима, тешким родитељима, погоршањем понашања ученика и повећањем броја ненаставног особља.

Реалност ремоделирања

На основу извештаја о истраживању из 2001. године влада је започела преговоре са синдикатима и послодавцима на локалном нивоу у циљу реструктурирања радне снаге у просвети. Тај процес, назван ремоделирање, имао је задатак да прегруппише рад наставника и надокнаде за

рад, да се њихови напори фокусирају на главне задатке наставе и учења. Кључно је било ангажовање неквалификованог особља да раде заједно са наставницима у tzv. „улогама подршке“.

Истраживање из 2007. године показало је да је Уговор о радној снази имао неке видљиве користи. Време за планирање, припрему и оцењивање је добро прихваћено, додатно особље је подигло морал и обезбедило могућности за размисливање и обнову.

Али то ослобађаје наставника је имало и своју цену, јер је створило додатно оптерећење старијим руковођицима и проширило улогу неквалификованог особља, од којих су многи прихватили забринутост и недостатак стручности.

„Ја сам најпосто бачен на часове и када се заврше, често себи кажем: Боже, ја сам тако лош“ и осећам се потпуно неодаговарајуће, као да сам ушао у туђе ципеле. Три дана обуке нису довољна за мене“.

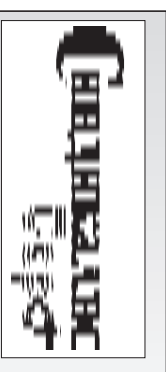
/Асистент наставника/

Док наставници желе да истакну обимна обећања из уговора, у пракси се често испоставља да је уговор у потпуности окупиран делом са комплексним потребама.

Преузето из часописа „Училиште“, британског синдиката образовања NUT, фебруар 2009.

Превела **Б. Вишњић**

/Крај у наредном броју/

Издавач: СИНДИКАТ ОБРАЗОВАЊА СРБИЈЕ, Дечанска 14, 11000 Београд ● Главни уредник: БРАНИСЛАВ ПАВЛОВИЋ ● Уредник: САША ЛУКОВИЋ ● Редакцијски колегијум: БОРКА ВИШНИЋ и МИОДРАГ КАМПЕРЕЛИЋ ● Телефон: (011)3233-229 ● www.sind-obr.org.rs ● E-mail: obrazovanje@sindikat.rs ● Тираж: 4000 ● Припрема: ДИМИТРИЈЕ ПАВЛОВИЋ ● Штампа: СИГНЕТА - Београд

СРП - каталогизација у публикацији Народна библиотека Србије Београд - Синдикално перо ISSN 1451-7574 COBISS.SR-ID 120073740

Из стране синдикалне штампе